

Ünnepeltek az egervölgyi reformátusok

PALÁGYI EDIT

Ünnepi vallástétellel emlékeztek meg nemrégiben az egri reformátusok arról, hogy fél évszázada alakult meg az Egervölgyi egyházmegye. Milyen hagyományokra tekinthetnek vissza a kálvinizmus hívei a katolikus városban, és milyen jövőt remélnék? – erről kérdeztem Kádár Zsolt református lelkészt. Beszélgetésünk színhelye a néhány éve felújított, imponzáns Kálvin-ház volt, amely Eger egyik kulturális, közéleti központjává fejlődött.

A lelkész elmondta, hogy Dobó városa már az 1560-as évektől jelentős helye volt a reformáció terjedésének. A hősies 1552-es várvédelem és az erődítés eleste közti időszakban ugyanis egy Perényi nevezetű protestáns úr volt a vár. Ekkoriban jelentek meg a környékben a protestantizmus tanai, melyek közül végül a kálvinizmus diadalmaskodott. A várvédő katonák és a protestáns hadnagyok igazolni akarták Ferdinánd király előtt, hogy hitük nem eretnecség, hanem a Biblia tanításán alapul. Ennek bizonyítására elkérték Méliusz Juhász Pétertől 1561-ben született művét, melyet debrecen-egervölgyi hitvallásként tart számon az egyháztörténet.

A XVI. század végén azonban elesik a vár, odalesz a kereszténység, s később, mikor elindul a barokk újjáépítés és a katolikus restauráció, már nincs helyük Egerben a protestáns tanok híveinek. A püspökség hozzájárul a zsidók, rácok és cigányok letelepedéséhez, ám protestánsokat nem enged a városba költözni. Egy gazdag ügyvéd házában 1860-ban mégis ismét megalakul a református gyülekezet, amelyet a helyben szolgáló katonatisztek és cselédek alkotnak. Két évre rá megvásárolják a mai Kálvin-ház épületét, addig azonban, amíg saját lelképásztort nem tudnak választani, a közeli település, Maklár leány-egyházközségéként tartják számon az egrit. A hívek buzgóságának köszönhetően a barokk városban 1930-ban református templomot és új lelkészlakást építenek.

A gyarapodásnak azonban nem sokáig örülhettek a protestánsok, az ötvenes években ugyanis a hatalom zsugorítani akarta az egyház mozgásterét, s ennek érdekében átalakította a hagyományos egyházkerületeket.

Megszüntették az úgynevezett Tiszáninneni püspökséget, s felszámolták a régió központjának számító sárospataki teológiai akadémiát. Ugyancsak e kényszer szülte a kis hevesi egyházmegyéét, mely 1962-ben vette fel az Egervölgy nevet. Területe nemcsak Heves, de Borsod megyei településeket is magában foglal, s Nagyvisnyótól Poroszlóig, Mezőkeresztestől Vattáig húzódik.

– Szorogatott időben jött létre az egyházmegye, de jó volt visszapillantani az eltelt fél évszázadra, s főleg az utóbbi évek fejlődésére – summázta a közelmúltban tartott ünnepség tanulságait Kádár Zsolt. A református lelkész szerint elsősorban a környék városaiban gyarapszik a hívek száma. Füzesabonyban korábban csak prédikálóállomás volt, de mára már templom is épült. Az ötvenezer katolikust számláló Egerben sokáig nem mertek aktív gyülekezeti szolgálatot vállalni a reformátusok, jelenleg azonban már két és félezer tagot tart számon a gyülekezet.

Abban, hogy egyre összetartóbb közösséget alkotnak a hívek, nagy szerepet játszik maga a Kálvin-ház is, amely találkozóhelye lett a helybeli értelmiségnek. A korábban államosított ingatlant 1997-ben kapta vissza az egyház, majd csaknem harmincmillió forintból – részben pályázatok és adományok jóvoltából – újjították fel. Felállították a környék egyetlen Kálvin szobrát, s a millenniumi kormánybiztos támogatása révén elhelyezhették Méliusz Juhász Péter és Károlyi Gáspár domborművét is. Az épületben kapott helyet a lelkészi hivatal, itt nyitották meg az északkeleti országrész első református könyvesboltját, s itt működik a nemzetközi bibliafordítók irodája is. A tágas építmény nemcsak a hitoktatás, az asszonykör, a presbiteri bibliakör találkozóihoz ad teret, hanem kulturális és közéleti rendezvények számára is.

– A protestáns értékeket nemcsak őrizni, de hangoztatni is kell. Isten, ha akarja, a kövekből is támaszthat fiakat – mondta a református lelkész, aki rendszeresen írkat, művészeket és politikusokat hív meg a Kálvin-házban tartott estekre. A nyilvános pódiumbeszélgetések révén olyan civil kör szerveződött Egerben, amely a helyi közélet kovásza lehet.